Oulun kansainvälinen lasten- ja nuortenelokuvien festivaali
Oppimateriaali elokuvaan

LUKITUT OVET

Elokuva on osa Kohti parempaa maailmaa: lyhytelokuvat 1 -pakettia.

Elokuvaa suositellaan yli 9-vuotiaille.

Oppimateriaalin on laatinut Jere Anttonen.

Vastauksia voi pohtia itsenäisesti, pienryhmissä tai luokan kesken.

Opettajalle:
Elokuva käsittelee yhteiskunnallista eriarvoisuutta nepalilaisen kastijärjestelmän kontekstissa lapsen näkökulmasta.

Kastijärjestelmä tarkoittaa ihmisten jakamista erilaisiin sosiaalisiin ryhmiin syntymän ja perimän perusteella. Ryhmiä on neljä: brahminit, chettrit, vaisyat ja sudrat. Kastien ulkopuolelle jääviä kastittomia kutsutaan daliteiksi. Alempikastiset ja kastittomat ovat kärsineet paljon ennakkoluuloista ja syrjinnästä. Kastijako kytkeytyy hindulaisuuteen, mutta kastikäytäntöjä esiintyy myös muiden uskontojen piiristä. Sitä harjoitetaan Nepalin lisäksi monissa muissa, erityisesti Aasian, maissa. Kastijärjestelmästä tuli Nepalissa laitonta vuonna 1963, mutta sen vaikutukset ovat edelleen nähtävissä.
Lähde: Sask: Koskemattomat Nepalin dalitit (4.8.2021). Luettu 7.9.2026.

Kysymyksiä ja tehtäviä

Elokuvasta:

1. Minkä takia Uttamin isä ei halua, että pojat ovat ystävyksiä?
    - He kuuluvat eri kasteihin. Nepalissa kastijärjestelmän vaikutus näkyy edelleen esimerkiksi siinä, että eri kasteja edustavien ihmisten välistä ystävyyttä ei katsota hyvällä.

2. Kastijärjestelmässä ihmisiä luokitellaan ylempi- ja alempiarvoisiksi. Kumpi pojista edustaa ylempää ja kumpi alempaa kastia? Mistä päättelet näin?
    - Kirjoja pänttäävä Uttam on ylemmän kastin jäsen. Hän saa opiskella, olla tietyissä taloissa sisällä ja katsella elokuvia. Sinipaitainen Sane on alemman ”koskemattomien” kastin edustaja. Hänellä ei ole lupaa mennä sisälle tiettyihin taloihin, eivätkä Uttamin isä ja täti halua, että pojat viettävät aikaa keskenään.

3. Mitkä muut asiat elokuvassa kertovat kastijärjestelmästä?
    - Alussa Sanen isä korjaa Uttamin isän paitaa. Tämä ei anna korjattua paitaa suoraan Uttamin isälle, vaan asettaa sen talon verannalle. Maksu korjatusta paidasta taas tapahtuu tiputtamalla raha verannalle. Uttamin isä on ”koskematon”, joten vuorovaikutus ei tapahdu kädestä käteen.
    - Pojat eivät pääse pelaamaan muiden kanssa lentopalloa, koska Sane on alempaa kastia kuin muut.
    - Kun pojat lähtevät lentopallon sijaan katsomaan elokuvaa, joutuu Sane katselemaan sitä oven ulkopuolelta.

- Elokuvan lopussa Sane ei aluksi uskalla mennä edes Uttamin verannalle, saati sisälle taloon. Niinpä Uttam nukkuu sisällä ja Sane ulkona.

Pohdintatehtäviä:

1. Onko kastijärjestelmä nykyaikainen vai vanhanaikainen järjestelmä?
    - Se on menneiden aikojen ajattelun mukainen vanhanaikainen järjestelmä, joka sotii nykyajan tasa-arvoajattelua vastaan.

2. Miksi kastijärjestelmä on edelleen voimissaan?
    - Kastijärjestelmä on ollut käytössä esimerkiksi Nepalissa vuosituhansia, joten tällaisia kulttuurisia tapoja on erittäin vaikeaa ja hidasta muuttaa ja luopua niistä.

3. Minkä takia olisi hyvä, että kastijärjestelmästä luovuttaisiin?
    - Esimerkiksi siksi, että kaikki lapset voisivat käydä koulua yhdessä ja esimerkiksi katsella elokuvia muiden kanssa riippumatta siitä, mihin perheeseen ovat sattuneet syntymään.

4. Pohtikaa, pitäisikö ihmisiä kohdella samanarvoisesti riippumatta siitä, millaiseen perheeseen he ovat syntyneet.
    - Pitäisi, tasa-arvoinen kohtelu kaikille on kaikkien kannalta hyvä asia.